

Další z cyklu promítání v Armádním muzeu Žižkov: tentokrát o československých vojácích ve Velké Británii

5.3.2025 - | Vojenský historický ústav Praha

Ve sbírkách Vojenského historického ústavu Praha se nacházejí i málo známé filmové materiály. V letošním cyklu KOMENTOVANÉ FILMOVÉ ARCHIVY ZE SBÍREK VOJENSKÉHO HISTORICKÉHO ÚSTAVU si mohou zájemci vyslechnout komentáře historiků VHÚ Praha specializujících se na dané období. Filmové podvečery jsou 1x měsíčně a je na ně potřeba se registrovat: rezervaceakce@vhu.cz

Na komentované přednášce 27. února s názvem **Československé vojsko ve Velké Británii 1940-1944 ve filmu** se sešlo nejvíce posluchačů v historii našich přednášek. Měli možnost sledovat například výcvik československých pozemních jednotek, všední život vojáků a různé slavnostní události.

Během okupace Československa odešlo mnoho československých vojáků bojovat do zahraničí. Ve Velké Británii a Severním Irsku jich během 2. světové války působilo asi jedenáct tisíc. Jednalo se zejména o letce, výsadkáře a příslušníky obrněné brigády.

Komentované filmové z prohlídky diváky zavedla nejprve do exilového sídla prezidenta Edvard Beneše Aston Abbots nedaleko Londýna. Na záběrech s ním se objevil i náčelník štábu hlavního velitele československé branné moci ve Velké Británii brigádní generál Bedřich Neumann a vedoucí Kanceláře prezidenta republiky Edvarda Beneše diplomat Jaromír Smutný.

Prezidenta Beneše na záběrech posléze diváci viděli i s jeho ženou Hanou, když společně navštívili československé vojáky na základně u města Leamington Spa. Kamera zachytila život československých vojáků na základně, kde procházeli náročným výcvikem. Mimochodem právě z této brigády byli vybráni parašutisté, kteří byli vysláni na misi s cílem odstranit protektora Reinharda Heydricha. V tamním lázeňském parku je dnes malá fontána, kterou zdobí český lev. Voda stéká po kopuli ve tvaru padáku. Je na ní vyryto sedm jmen parašutistů, kteří se po atentátu ukryli v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze.

A nebyla to jediná politická návštěva našich jednotek – na záběrech se objevil i ministerský předseda Winston Churchill, kterého rovněž doprovodila jeho manželka Clementine Churchill – na základnu přijeli v dubnu 1941. U této příležitosti proběhla vojenská přehlídka našich jednotek, včetně dělostřeleckého pluku nebo praporu prvního pěšího pluku. „ „“ vysvětlil historik Jiří Plachý. Na záběrech se mihne i Dezider Hoffmann, frontový kameraman, který bojoval jako interbrigadista, do československé armády se dostal z internace ve Francii v roce 1940 a sloužil pak i ve Velké Británii až do roku 1944 u pozemních jednotek. Pak byl ze zdravotních důvodů propuštěn do civilu.

Českoslovenští letci dominovali na záběrech dalších krátkých dokumentárních filmů – diváci mohli vidět například Bedřicha Krátkorukého, který byl přijat do Royal Air Force, a po zaškolení na britskou leteckou techniku v Usworthu v roce 1940 zařazen k 1. stíhací peruti, nebo Josefa Dygrýna, který sloužil v 1. peruti RAF, a od roku 1941 u 310. československé stíhací peruti.

Německá okupace a vznik protektorátu znamenaly pro československou armádu konec, samozřejmě i pro její letectvo. Mnozí letci proto odešli bojovat do exilu – do Francie, Sovětského svazu a do Velké

Británie – první jednotkou letectva tam byla od července 1940 310. československá stíhací peruť, tři další perute vznikly později.

„ “ uvedl historik Jiří Rajlich. „ ,“ připomněl historik Jiří Rajlich.

Poslední série krátkých dokumentů už byla, narozdíl od předchozího promítání, barevná. Záběry pořídil perutní lékař Miloš Vitek, některé snímky natočil Jiří Sehnal, který nemohl létat, protože oslepl na jedno oko. Kameru a filmy získali od Rudy Klecky, amerického vojáka s českými kořeny, který působil vedle Čechů na základně Exeter v Anglii. Záběry zachytily plánování operace nad nepřátelským územím, probíhá zde předletová příprava a venkovní briefing u mapy jižní Anglie, Lamanšského průlivu, Bretaně a Normandie. Briefing vede velitel 310. perute František Doležal, který jako první Čech pilotoval Supermarine Spitfire.

Na záběrech se objevili jedni z nejslavnějších československých letců, mimo jiné Karel Drbohlav, Hugo Hrbáček a také František Fajtl, jehož dcera Jitka seděla mezi diváky kinosálu Armádního muzea Žižkov.

Nestihli jste toto komentované promítání? Máte možnost přijít na další komentované filmy ze sbírky Vojenského historického ústavu Praha

Čtvrtek 27. března 2025 v 18 hod, kinosál Armádního muzea Žižkov: Československé vojsko v SSSR 1942-1944

Výcvik 1. československého samostatného polního praporu v Buzuluku v letech 1942 a 1943 je zaznamenán ve dvou sovětských krátkých zvukových filmech. Filmy „U československé vojenské jednotky v SSSR“ a „Československá vojenská jednotka v SSSR před odjezdem na frontu“ budou na projekci doplněny ještě o další němé filmové materiály z let 1943 a 1944. Komentovat budou historici VHÚ Praha Tomáš Jakl a Jindřich Marek. Pro účast na akci si místo rezervujte: rezervaceakce@vhu.cz. Místo Vám bude potvrzeno.

<https://www.vhu.cz/dalsi-z-cyklu-promitani-v-armadnim-muzeu-zizkov-tentokrat-o-ceskoslovenskych-v-ojacich-ve-velke-britanii>